

KVAPUSIS ILGESIO PERLAS – JAZMINAITIS

✿ Laimė Kiškūnė,
Kazimieras Seibutis (Delis–Vilnius),
„Kvapų namai“

JEI AMŽINYBĖ KADA IR APSIREIŠKIA ŽEMĖJE, TAI NEBENT KAIP MIRKSNĮ TVERIANTIS ŽIEDAS AR SUTRŪKUSIO PERLŲ VĒRINIO KAROLIUKAI, KURIUOS BYRANČIUS GALI BERGŽDŽIAI STENGTI NESISTENGĘS SUTVERTI. JAZMINAIČIO ŽIEDAI – TIKRI KAIP „AŠARUŽĖLĖS BYRANTYS BALTIEJI PERLELIAI AR ŽEMČIŪGAI“. TAI LABAI GRAŽŪS AUGALAI, DAUGUMA TINKAMI AUGINTI PAS MUS NAMUOSE, NATŪRALIAI PAPLITĘ ŠILTOSE ŠALYSE – INDIJOJE, AZIJOJE, AFRIKOJE.

ARABINIS JAZMINAITIS ASOCIJUOJASI SU TYRUMU IR SKAIDRUMU

Žodžiu *motija* dabartinėse Šiaurės Indijos kalbose įvardijama ne tik tai, kas primena perlą – *moti* (*moti*), bet ir arabinis jazminaitis (*Jasminum sambac*, sin. *Nyctanthes sambac*) bei jo žiedai. Jei žirnelis, susidaręs moliusko kūne, perlu virsta tik tada, kai išsilaisvina iš gelde- lės, ištrauktos iš vandenų gelmės, tai Indijos klasikinėje poezijoje baltažiedės

motijos motyvas yra neatsiejamas nuo slėptų jausmų išsiliejimo, troškimo iš- trukti iš ilgesingos vienatvės ir galiau- siai susiliesti su mylimuoju. Indijos pie- tuose, Tamilnade, merginos tamilės šio augalo žiedais ne tik žavisi, bet ir puošia savo plaukus. Kadangi tikima, kad mo- tijų kvapui neįmanoma atsispirti, jų žiedais vestuvių naktį barstoma jauni- kio ir jaunosios lova.

Motijos Egiptą pasiekė maždaug apie 350 metus prieš Kristų. Kinijoje arbatas imta jomis aromatizuoti apie

III amžių po Kristaus. Europoje moti- jos pasirodė XV amžiuje. Žymusis por- tugalų keliautojas Vasko da Gama jų parvežė iš Indijos.

XVI amžiuje iš Portugalijos į Italiją kvapiųjų augalų atsigabeno Toskanos didysis kunigaikštis Cosimo de Medici. Nors jis buvo kolekcionierius ir menų globėjas, bet garsėjo kaip žiaurus karve- dys ir valdovas. Kunigaikštis liepė pa- sodinti motijų viename iš savo dvaro sodų ir prigrasino bausti mirties baus- me sodininkus, jei nors vienas lapelis

Stambiažiedžių jazminaičių (*Jasminum officinale* var. *grandiflorum*) arba „poetų jazminų“, kvapas laikomas stipriu antidepresantu ir afrodiziaku.

prapuls iš sodo. Deja, kaip pasakoja le- genda, jaunas sodininkas pavogė nuo- stabiojo augalo šakelę ir padovanojo savo sužadėtinei. Pasodinta ji davė ūg- lių ir atnešė turtus jaunai porai. Jaunuoi- liai ėmė pardavinėti jazminaičių daigus ir pradėjo žavią Toskanos tradiciją, kuri gyvuoja iki šiol – puošti nuotakas žy- dinčių jazminų šakelėmis. Jei mėgintu- me nusakyti šių augalų žiedų kvapą, veikiausiai ir nūdien turėtume jį lyginti su sidabriška mėnėsėta naktimi, kelian- čia tyrumo ir skaidrumo asociacijas.

KVAPAS LAIKOMAS ANTIDEPRESANTU IR AFRODIZIAKU

Provanse bent nuo XVII amžiaus auginami tikri jazminai, arba, mokslis- kiau tariant, stambiažiedžiai jazminai- čiai (*Jasminum officinale* var. *grandiflo- rum*). Jų sodrus ir šiltas kvapas, kuriame vaisių ir gėlių natos sumišusios su jus- lingais gyvuliniais tonais, pasižymi kone psichodelinėmis galiomis ir gali suintensyvinti pojūčius, sužadinti vaiz-

duotę. Be to, stambiažiedžių jazminai- čių kvapas laikomas stipriu antidepre- santu ir afrodiziaku.

Pasak parfumerės Mandy Aftel, šis kvapas yra toks intensyvus, kad tiesiog užvaldo žiedus uostantį žmogų, priver- čia jį atsiverti ir tapti imlų, sužadina ne- atsispiriamo atsivavimo pojūtį. Galbūt kai kam tokia šilto geidulingo, gyvuliš- kumo alsavimo ir kerinčio masinimo dermė gali sukelti prieštarigus jaus- mus ar net pasirodyti atstumianti. Vis dėlto vargu ar stambiažiedžių jazminai-

Aussytojo jazminaičio (*Jasminum auriculatum*) turtingas, šviežia žaluma dvelkiantis, saldus ir šiltas aromatas, panašus į gardenijų.

čių kvapas būtų užkariavęs kvėpalų mėgėjų Vakaruose širdis, jei nepasižymėtų nenusakomu dvilypumu, kuris žadina archetipinius regėjimus ir atveria gilesnius daugiaprasmes būties kodus.

Indiškoji motija nuo stambiažiedžio jazminaičio skiriasi ne tik kvapu, bet ir kitomis savybėmis. Tačiau apie ją žino retas, mat tik prieš porą dešimtmečių Vakarų parfumeriai ir aromaterapeutai įtraukė augalo absoliutą į savo rinkinius. O motijų atarai apskritai dar nežinomi.

PRAKALBINTI SIMBOLIAI

Nors Indija ir sparčiai modernėja, tradicinė jos šeima ir bendruomenė, kuriose nuo mažumės vaikus pradeda-

Kaip ir kitos taurios substancijos, motijų ataras bręsdamas tik gerėja. Keturiasdešimt metų išlaikytas vadinamas motijų ruhu (*roh-e mothia*), jazmino dvasia. Tai ne tik brangi, bet ir reta substancija.

ma mokytį sudėtingos simbolių kalbos, tebeturi didelę reikšmę. Net šeimos, kurios iš skurdžių Indijos rajonų ir atokių kaimų atsikrausto į didmiesčius siekti geresnio gyvenimo ir kurioms tenka nepavydėtina sunki benamio gatvės gyventojų dalia, savo dukrų plaukus dabina jazminaičių ir kitų gėlių žiedais. Per nebylių gėlių kalbą atsiskleidžia nesuskaičiuojamų kartų jėga ir išmintis. Nesvarbu, ar žiedeliai laikomi rankoje, ar įpinti į juodus ilgakasių moterų plaukus, ar suverti į girliandą, kabi-

namą ant kaklo, jie nepaliauja byloti toms širdims, kurios geba atsiliiepti, nereikalaudamos žodinio paaiškinimo.

Arabinių jazminaičių pumpurai labiausiai išsiskleidžia apie 10 valandą vakaro, o kvapiausi būna pačiu tamsiausiu nakties metu.

Šiaurės Indijoje distiliuojami motijų atarai, nes tik čia kol kas tebegyvuoja taurus atarų gamybos menas. 15 dienų vyksta lėta distiliacija, maždaug 8–10 valandų kasdien, kol santalo aliejus prisotina jazminų substancijos. Cheminė analizė rodo, kad po to motijų atare būna 3–5 proc. žiedų esencijos, todėl jis uoslės receptorius veikia itin švelniai ir sužadina juos tarsi glostydamas savo slėpiningo kvapo dvelksmu.

JAZMINŲ SUBSTACIJOS – VIENOS SVARBIAUSIŲ PARFUMERINIŲ MEDŽIAGŲ

Jazminų substancijos yra vienos svarbiausių parfumerinių medžiagų. Šiuolaikinėse aromatų gamose vyrauja trys absoliutai.

Aussytojo jazminaičio (*Jasminum auriculatum*, sin. *Gardenia jasminum*) absoliutas ekstrahuojamas iš smulkučių baltų žiedelių. Jo turtingas, šviežia žaluma dvelkiantis, saldus ir šiltas aromatas, panašus į gardenijų, džiūvimo periodu atveria šokolado pustonius su arbatos atspalviais. Maišant kvėpalus, šis absoliutas nuostabiai praturtina kitų jazmi-

Arabinių jazminaitis (*Jasminum sambac*), Indijoje vadinamas motija. Klasikinėje šios šalies poezijoje baltažiedės motijos motyvas yra neatsiejamas nuo slėptų jausmų išsiliesimo, troškimo ištrūkti iš ilgesingos vienatvės ir galiausiai susiliesti su mylimuoju.

nų absoliutus, kvapiųjų kanagų, saldžių kasijų ir cinamonų, osmantų ir vetiverijų, labdanų ir įvairių rūšių kiečių bei pelynų aromatus.

Europoje populiariausias yra mūsų minėtas „poetų jazminų“, arba **stambiažiedžių jazminaičių**, absoliutas. Šiuo metu jis gaminamas ne tik Grase, Prancūzijoje, bet ir Indijoje, Egipte, iš kur vežamas į Europą ir kartais pardudamas kaip Graso jazminų absoliutas.

Indijoje iš tiesų gaminamas nepaprasto kvapnumo stambiažiedžių jazminaičių absoliutas, kuris niekuo nenusileidžia Graso parfumerių aukso am-

žiaus absoliutui. Jis gali būti naudojamas bet kurių kvėpalų gamybai. Šis absoliutas maišomas beveik su visomis aromatinėmis substancijomis, jas puošia ir išaukština.

Geriausias **arabinių jazminaičių**, arba motijų, absoliutas iki šiol gaminamas Indijoje. Be jau minėtų šių nuostabių augalų skleidžiamų kvapų, labai ryški indolo nata, sumišusi su lengvučiu vaisių ir arbatos aromato dvelksmu. Motijų absoliutas aromatingumu ir turtingumu iš esmės prilygsta stambiažiedžių jazminaičių absoliutui ir pagerina bet kuriuos kvėpalus.

Darželinis jazminas (*Philadelphus coronarius*), jei ką ir turi bendra, su jazminaičiais tai nebent baltus žiedus ir šiek tiek panašų kvapą.

Lietuvoje augantis darželinis jazminas (*Philadelphus coronarius*) su tikraisiais jazminais, kurie lietuviškoje botaninėje nomenklatūroje vadinami jazminaičiais, jei ką ir turi bendra, tai nebent baltus žiedus ir šiek tiek panašų kvapą.

Pirmapradės augalinės substancijos kūnui, sielai ir dvasiai „Kvapų namuose“.

Ateikite uosti, tirti ir pažinti tikras natūralias kvapiąsias ir kosmetines medžiagas į Kvapų namų saloną „Aromata mirabilia“, M.K.Čiurlionio g. 4 (įėjimas iš kiemo), Vilnius. Tel.+370 610 20810. Salono darbo laikas: II-V nuo 11 iki 19 val., VI nuo 11 iki 15 val. Daugiau apie mus - svetainėje www.kvapunamai.lt